בר קשא דפומבדיתא דמרקיה חיויא הוה

חליםר חמרי חיורתא בפומבדיתא קרעינהו

לכולהו ואישתכחו מריפה הואי חדא בההוא

גיסא דפומבדיתא עד דאזלי מייתי לה אכלה

אריה אמר להו אביי דילמא יחיויא דרבגן

מרקיה דלית ליה אסותא דכתיב יופורץ

גדר ישכנו נחש אמרו ליה אין רבי דכי נח

נפשיה דרב גזר רב יצחק בר ביסנא דליכא

דלימטייה אסא וגידמי לבי הילולא [בטבלא]

ואזל איהו אמטי אסא וגידמי לבי הילולא

בטבלא טרקיה חיויא ומית האי מאן דכרכיה

חיויא לינחות למיא וליסחוף דיקולא ארישא

ולהדקיה מיניה וכי סליק עילויה לישדיה

למיא וליסלוק וליתי האי מאן דמיקני ביה

חיויא אי איכא חבריה בהדיה לירכביה ארבע

גרמידי ואי לא ילישואר נגרא ואי לא ליעבר

נהרא ובליליא לותביה לפוריא אארבעה

חביתא וניגני בי כוכבי ולייתי ד' שונרי

וליסרינהו בארבעה כרעי דפורייה וליתי

שחפי ולישדי התם דכי שמע קלי אכלי ליה האי מאן דרהים אבתריה לירהים בי

חלתא האי איתתא דחזיא חיויא ולא ידעה

אי יהיב דעתיה עילוה אי לא יהיב דעתיה

עילוה תשלח מאנה ונשדייה קמיה אי

מכרך בהו דעתיה עילוה ואי לא לא יהיב

דעתיה עילוה מאי תקנתה תשמש קמיה

איכא דאמרי כ"ש דתקיף ליה יצריה אלא

תשקול ממזיה ומטופרה ותשדי ביה ותימא

ירישתנא אנא האי איתתא דעייל בה חיויא

ליפסעה ולתבוה אתרתי חביתא וליתי

בישרא שמנה ולישדי אגומרי וליתי אגנא

דתחלי וחמרא ריחתנא ולותבו התם

לו א טוש"ע ה"ח סי׳ שכח

לעזי רש"י

אישקיליט"א. פעמון קטן. איטנליי"ש [טינליי"ש]. איטניי ש נטיניי צבת. קפריי״ר. שיח צלף. אלו״ם. צָריף. . קרו"ג אוריינטי"ל.

מוסף רש"י

דלים ליה אסוחא שלח נשכו נחש בשביל שעבר על דברי חכמים, לא חעלה לו רפואה וימות, אם היה מתרפא מנשיכה זו סופו לתות על ידי נשיכת חבריו שעובר על דברי חכמים חייב מיתה (ע"ז בו:), ופורץ על דבריהם, ישכנו נחש. מיתה בידי שמים, ולפי מיתה בידי שמים, ולפי שדבר בלשון פריצת גדר, הזכיר במשלומין לשון נשיכת נחש, שהוא דר בחורי נקבי כתלי במים פרוצים (קהדת דישתנא. נוטריקון היי שובאו מפל ק ד' דרך ש' נשים (שם כד: קורטמי. מוריק״א קרו׳

מוסף תוספות

א. דחויא דרבנן לית לי׳ אסותא כלל שאפי׳ אם רפואה קרובה לבא ומודמנת לו, לא תצליח. מוס׳ רבינו אלמנן ע"ז ס: ד"ה חויא דרכנן. ב. לפרושי מאי מי דקרים. מוס׳ הרא"ש. דרויא דרבנן מרקיה דלית ליה אסותא. אע"ג דגבי כן דמא כן אחותו של ר' ישמעאל בפרק ב' דמס' ע"ז (דף מ:) קאמר

שהרפואה היתה מזומנת ונאבדה ממנו במזל רע קאמר דלים ליה אסומא": ודיתי אגנא דתחדי. משמע הכא דהנחש אוהב שחליים וכן בשלהי דנדרים (דף לא:) דקאמר ליה נואף לבעל לא תיכול מהני תחלי דטעמינהו חיויה וא״כ יש בהן משום גילוי (כ) ובפרק ב' דמס' ע"ז (ל: ושם) אמר דשחליים אין בהם משום גילוי וי"ל דהתם לא ממש שחליים קאמר אלא בהנך דאמר התם (מס׳ ע"ו דף סז.) וכן היו עושין בערבי שבתות בלפורי [נותנין חומץ לתוך גריסין] והיו קורין אותו שחליים אי נמי בשילהי נדרים (דף לא:) מיירי דהוה ביה חלא כדמסקינן התם במס' ע"ו (דף ל:) אבל אית בהו חלא מיגרי בהו והכא נמי חמרא מיגרי בהו: רב יוםף אמר זיתום המצרי. ר״ת כל הך מילתא מחק מספרו ואומר דל״ג (2) אלא בריש אלו עוברין (פסחים מב:) ונראה לר"י שמחקה משום דזיתום המלרי מותר לשתות כדתניא בפרק בתרא (דף קנו.) ושוין שבוחשין את השתית ושותין זיתום המלרי וחומר ריב"ח דאין לריך למחוק דרב יוסף לא קאי לפרש מי דקרים דמחני׳ אלא אמילתיה דעולא קאי דאמר שיכרא בבלאי מעלי מינייהו ואומר רב יוסף דזיתום המלרי מעלי מינייהו מיהו משמע כפירוש הקונט׳ דאמתני׳ קאיב מדלא האמר בהדיא זיתום המלרי מעלי מינייהו: סיסאני. ולא קאמר וסימניך סמך סמך כדאמר בשילהי במה אשה (לעיל סו.) משום דשערי

לא כתיב בסמך:

ולישקליה וליקלייה בגורא דאי לא הדר עילוה: כל האוכלין כו': כל האוכלין לאיתויי מאי מאלאיתויי מחול לשינים וכרשינין לבני מעיים כל המשקין לאיתויי מאי לאיתויי מי צלפין בחומץ א"ל רבינא לרבא מהו לשתות מי רגלים בשבת א"ל תנינא כל המשקין שותה ומי רגלים לא שתו אינשי: חוץ ממי דקלים: תנא חוץ ממי דקרים מאן דתנא מי דקרים שהם דוקרים את המרה ומאן דאמר מי דקלים שיוצאין מן שני דקלי (6) מאי מי דקלים אמר רבה בר ברונא תרתי תלאי איכא במערבא ונפקא עינא דמיא מבינייהו כסא קמא מרפי אידך משלשל ואידך כי היכי דעיילי הכי נפקי אמר עולא לדידי שתי שיכרא דבבלאי ומעלי מינייהו והוא דלא רגיל ביה ארבעין יומין רב יוסף אמר זיתום "המצרי תילתא שערי ותילתא קורטמי ותילתא מילחא רב פפא אמר תילתא חיטי ותילתא קורטמי ותילתא מילחא (וכמונא) יוסימניך סיסאני ושתי להו בין דבחא לעצרתא דקמים מרפי ליה ודרפי קמים ליה: וכום עקרין: מאי כום עקרין אמר ר' יוחגן לייתי מתקל זוזא קומא אלכסנדריא ומתקל זוזא גביא גילא ומתקל זוזא כורכמא רישקא ולישחקינהו בהִדי הדדִי לזבה תלתא בחמרא ולא מיִעקרִא לירקונא

תרין בשיכרא ומיעקר לזבה תלתא בחמרא ולא מיעקרא ואי לא לייתי תלתא

ולימרוקינהו בהדי הדדי ולינקום צבתא בידה דכי מירח ריחא נפיק ואתי

בר קשא. ממונה למלך וישראל היה: דילמא חיויא דרבנן. שעבר על נידוי חכמים ונחש הנושכו על כך אין לו רפואה לפיכך לא נמצא לו רפואה: אין רבינו כך היה: דכי נח נפשיה דרב גור רב שלא עבר על דברי חבירים שנאמר ופורץ גדר ישכנו נחש אע"ג דלא ילחק. שיהיו ממעטים משמחה אותה שנה ולא יהא אדם מביא אסא הוה ליה אסותא שהרי מת התם לא היה לו רפואה מזומנת אבל הכא ילחק. וגידמי להילולה בטבלה שהיו רגילים

> להביא הדם וענפי דהלים לשמוח לפני החתן והכלה וכשמביאים אותן לפניהם מהשקשים לפניהם בשוק בבוחם בתופים חוגין טבלה השקליט"ה וגזר שלא יקשקשו לפניהם עוד: דכרכיה. נכרך סביבותיו: וליסחוף דיהולא. סל: ארישיה. דחיויא למעלה מראשו: וליהדקיה מיניה. יוריד הסל מעט מעט ללד הנחש ויבדיל בו הנחש מבשרו שיעלה על הסל שאם אוחזו בידו או מנתקו בחזקה יכעום וישכנו: וכי סליק. הנחש על הסל ימהר וישליכנו במים ויברח לו: דמיהני ביה חיויה. כועם ורודף אחריו ומריח ריח פעמיו ורודפו: לירכביה ארבע גרמידי. שיפסקו עקבי פעמיו ולא יוכל להריחם: לישואר נגרא. חריץ של מים ידלוג: ארבע הביחא. שלא יעלה אליו מהר ולא יריח ריחו: בי כוכבי. במקום גלוי שלא יעלה דרך הגג ויפיל עלמו עליו: שחפי. ענפים וקסמים וכל דבר המקשקש זה בזה ומשמיע קול כשיעבור עליהן וירגישו החתולים ויחכלוהו: בי חלחת. בין החולות שאין נחש יכול לרוך שם ויחזור לחחוריו: חי יהיב דעתיה עלה. לתחות תשמיש: משלח מחנה. תפשוט בגדיה ותשליכם לפניה: מאי מקנתא. אי יהיב דעתיה עלה: תשמש קמיה. עם בעלה ותתגנה בפניו: וסשדי ביה. ומזרוק ביה: דשתנא אנא. דרך נשים לי ולחש בעלמה הוה: דעייל בה היויה. כשהוה תאב לה נכנס כולו באותו מקום: ליפסעה. יפסקו את רגליה זה מזה: אתרתי חביתי. מקלתה על זו ומקלתה על זו כדי שיפתח רחמה: ונישדי אגומרי. כי היכי דניסליק ריחא: אגנא מחלי. סל מלא שחליים: ריחתנת. שיש לו ריח טוב: וליתבו המס. על גבי קרקע תחת מושבה: וליטרוקינהו בהדדי. היין והשחליים כדי שיעלה הריח: לבחא. איטנליי״ש: דאי לא. קלי ליה הדר עילוה: לאיסויי טחול לשינים. ואע"פ שקשה לבני מעיים: לרשינין לבני מעיים. ואע"פ שקשה לשינים כדאמרינן בברכות (דף מד:). סד"א כיון שקשים לאדם לאו אורחיה למיכלינהו אי לאו לרפואה שיש בהם ומוכחא מילתא וניתסר קמ"ל: ללפים. פרי של ללף קפריי"ר: חלאי. דקלים נטיעות מין תמרים שנקרא בלשון ארמי תאלי: כסא קמא. דשתו מהנהו מיא: מרפי. זבל שבמעים במהלת: אידר. כוס שני: משלשל.

מאד: היכי דעיילי. ללולים: הכי

ועי׳ כש״י להמו היט. ד״ה ט) נעי לטי פומן קיפ.די ט תריסר עיליתין, כ) נע"ז כו:], ג) [בערך שוור גי' הערוך לשוור], ד) [גירסת הערוך שחפי דקניא פי׳ קליפות הקנים], ה) [ע"ו יח. כד:], יאן, כאן, און [פרכות מד:], ז) [פסחים מב: ע"ש], ח) [שם ע"ש ברש"ין, ט) [שמנוקין רש"ל],

תורה אור השלם 1 חפר גוּמֶץ בּוֹ יִפּוֹל וּפֹרֵץ גְּדֵר יִשְׁכָנוּ נָחָשׁ: קהלת י ח

הגהות הב"ח

(א) גם' שיולאין משני דקלים (מאי מי ונ"ב ס"ח ד"ה וליחי וכו׳ משום גילוי ואע"ג דבפ"ב דע"ז אמר: (ג) ד"ה רכ יוסף וכו' ואומר דל"ג לה אלא בריש:

רבינו חננאל

מי דקלים. המעיין היוצא מי דקלים. המעיין היוצא במערבא מבין אותן ג' שתילים. ובירושלמי שונין מי דקרין שדוקרין את המרה. אבוב רעה. פי' בלשון ישמעאל אנבוב אל .רעאי או עצאה אל רעאי

נפקי. שמנקין ש המעיים מן הרעי מראשונים: **והוא דלא רגיל.** למשתי שיכרא כבר עברו מ' יום: **רב יוסף אמר זיחום המלרי.** הוא מי דקרים ועל שם שדוקרים את החולי: **סילסא קורטמי.** כרכום: **סיסני**. כלי שנותנין בו תמרים כדאמרינן בעלמא (ב"מ דף סו:) ואי אגבהינהו בסיסני קננהו. וסימניך דלא מחליף שמעתתא שם כלי זה יהא לך סימן שיש בו שני סמכין רב יוסף אמר שערי: ב**ין דבחא לעלרס**א. בין פסח לעלרת: **דקמיט.** עלור: **קומא אלכסגדריא**. שרף אילנות של אלכסנדריא: גביא גילא. אלו"ם בלע"ז: כורכמא רישקא. כרכום של גן קרו"ג אוריינט"ל הגדל בגנים: לובה. הנך תלתא מיני לישקייה בחמרא: ולא מיעקרא. אינה נעקרת מלילד לפי שהיין מפיג חוזקן של סמנים ומתרפאה מן החולי: לירקונא סרי. מינייהו לישתי בשיכרא וזהו רפואתו: ומיעקר. מלהוליד: לובה סלסא בחמרא. הדר נקט ליה משום הנך רפואות דנקט ואזיל: ואי לא כו'. כולהו לא מעלו אלא לובה:

קפיזי